

נראה אור

פרשת בהר תשפ"ב

גלין קיז שנה ג

באר רבדי"ק מלעכוויטש קידינו

{ שניני אור }

עולו ואתכנסו להילולא דברי יוחאי, רשב"י לכל ואף לפחותים - כותב הרה"ק הבית אהרן, אור הרשב"י מאיר בלב כל יהודי ובכל זאת פשיטא שלא כולם זוכים לאורו במדה שוה, אם ברצוננו למצות נכונה את שמחת ההילולא עלינו לעורר בנפשנו חיבור אמיתי למהותו של יום.

הילולא דרשב"י אינו דבר המחוייב עלינו מדאורייתא ואף לא מדרבנן, בתורה אמנם לא נרשמה שמחה זו אך מציאותה היא חיבור למהותה הפנימית של כל התורה, חיבור לעולם נעלה יותר אליו שואפים אנו לבוא על ידי התורה ומצוותיה.

רש"י בראש פרשתנו מפרש מה ענין שמיטה אצל הר סיני, מבאר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כי נתינת תורה ומצוות לישראל בסיני לא היתה נתינה יבשה, גלויים נוראים היו במעמד זה, וכל כך למה - מה צורך יש מעבר ללימוד מעשי של חוקי התורה, אלא שרצה הקב"ה להאיר את עינינו במהות התורה אותה הוא מנחילנו.

מצוות התורה אינם מעשים טכניים ותו לא, אלו הם חיים אחרים, חי קדושה - חיים רוחניים, חיים שיש בהם מעבר לחיי הגוף החומרי, ובכדי ללמד זאת נותן הקב"ה את התורה מתוך גילוי עצום של מציאותו יתברך, ללמדנו לאן שואפים אנו לבוא בקיום המצוות, לחיי נשמה בהם נעסוק במצוות האהבה היראה והדבקות שהם שורש ויסוד לכל המצוות.

מפרש רש"י מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני - מצות השמיטה מטרתה לנתק אותנו לשנה שלמה מעבודת הקרקע ולחבר אותנו אל החיים האמיתיים - כפי שהורה לנו הקב"ה בסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני - מטרה זו משותפת לכל המצוות שניתנו בלהב אש בסיני.

רשב"י יוצא מהמקרה ורואה אנשים העוסקים במלאכת עולם הזה, לאחר הזיכרון העצום לו הוא זכה רואה הוא בבהירות עצומה מהי צורת החיים הנכונה של היהודי בעולמו ולכך קורא הוא בתמהון: מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, היתכן כדבר הזה להזניח את החיים האמיתיים ולעסוק בענינים חולפים - חשובים ככל שיהיו.

השבוע נדברנו יחד אודות מקומו של הרגש הפנימי בחייו של חסיד, אמרנו וענינו: כמה כחות השקיעו החסידים בגוף ובנפש עבור קורטוב של התעלות, עבור שעה של התעוררות הלב לאהבת ה' ויראתו, אם ערכים אלו אינם עומדים בראש מעיינינו על שום מה נקראים אנו חסידים!?

נדברנו אף על המקובל בפי חסידים גודל חשיבות זיצן מיט יודן - לשבת עם יהודים בליל שבת - עד כדי מסירת נפש, ומה כל הרעש - באיזה סימן בשו"ע נתפרש חיוב זה, אלא שאכן אין כאן קיום חוב כלשהו, התכנסות זו משמשת ככניסה לחיי עולם - חיי נשמה המהווה פיסגת שאיפתם של חסידים.

בהילולא דרשב"י נשמעת הקריאה: מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, מי מאתנו החי מתוך רצון לחיי עולם ודאי ימצא בנפשו חיבור לשמחת ההילולא - שמחת היהודי הזוכה לחיות.

{ דברות קודש }

הכנעה ושפלות בדרגת בן ובדרגת עבד

ומשפיל עצמו יכול להיכנס אל ההיכל פנימה, כאשר לתינוק מניחים להיכנס אף בעת קישוט הכלה.

בזה מבאר הכתוב (תהלים מב, ה) אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבור בסך אדם עד בית אלקים וגו', כאשר בא יום ל"ו שבספירה ג' אלה, אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי נעלו השערים וכבר אי אפשר להיכנס, אך כי אעבור בסך אדם, כאשר מקטין עצמו כתינוק יכול להיכנס אף בזמן זה.

ענין הקטנות והשפלות שייך בבחינת בן ובבחינת עבד, בבחינת בן הוא שמרגיש בעצמו כי כל אשר השיג עד עתה אינו כלום ומכאן ואילך יש לו להתחדש בהרגשת אהבת ה' ויראתו, כעין מאמר הבעש"ט הק' נאך מיין אלע השגות בין איך א נאר אין גלייב, כי מבין בדעתו שבאמת לגבי גדלות הבורא יתברך כל השגותיו אינן כלום והרי הוא קטן שאין בו דעת. וכן אמרו חז"ל (חולין ה) אדם ובהמה תושיע ה' (תהלים לו, ז), אלו בני אדם שערומין בדעת ומשימין עצמם כבהמה תושיע ה'. בזה נתבאר מה דאיתא שביום ל"ג בעומר הוא זמן קטנות, כי אחר כל אשר השיג בעבודתו עד יום זה, מרגיש עתה שבאמת הוא קטן שאין יודע ומשיג מאומה.

בבחינת עבד שייך ענין הקטנות שמקבל עליו עול מלכות שמים קטן שאין בו דעת להתייגע בעבודת יוצרו אף ללא דעת והשגה, ועל ידי שמשים עצמו קטן בשני בחינות אלו יכול להיכנס להיכל המלך לדבק עצמו בא-ל חי אף אחר נעילת שערים. זהו ענין שני שבועות אלו שהם כנגד מדת יסוד ומדת מלכות, כי ענין היסוד הוא שמשותקק להידבק בהשם יתברך כבן המתאוה ומשתוקק לאביו. וענין המלכות הוא קבלת עול מלכות שמים לעשות רצונו ולעבדו בפשטות וביגיעה אף בלא טעם והשגה, ועל ידי שמשים עצמו קטן בב' שבועות אלו בבחינת בן ובבחינת עבד יזכה ליעול בהיכל דמלכא.

יעזור השם יתברך כאשר הרבו בתפלות בציון הרשב"י שיתקבלו כל התפלות לרצון, וזוכה להטהר ולהתקדש. זכאה מאן דמטי טהור להאי יומא, שזוכה להתקדש במחשבה דיבור ומעשה, ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

בהשם יתברך כבן המתאוה ומשתוקק לאביו. וענין המלכות הוא קבלת עול מלכות שמים לעשות רצונו ולעבדו בפשטות וביגיעה אף בלא טעם והשגה, ועל ידי שמשים עצמו קטן בב' שבועות אלו בבחינת בן ובבחינת עבד יזכה ליעול בהיכל דמלכא.

יעזור השם יתברך כאשר הרבו בתפלות בציון הרשב"י שיתקבלו כל התפלות לרצון, וזוכה להטהר ולהתקדש. זכאה מאן דמטי טהור להאי יומא, שזוכה להתקדש במחשבה דיבור ומעשה, ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

בהר תשע"ח, רעוא דרעיון

פרנסת שנת השמיטה בזכות האמונה

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וכו', וצוית את ברכתי וכו' (כה, כ-כא).

וכי תאמרו מה, פירוש ממה, היינו מכלום, דהלא הן לא נזרע ולא נאסף וגו', ואעפ"כ נאכל בשנה השביעית. והיינו, כי תאמינו באמונה שלימה שה' הוא הנותן לחם לכל בשר, והוא יזמין לכם פרנסתכם אף בלא השתדלות ואף שלא נזרע וכו', ואם תאמינו בזה באמונה שלימה אז וצוית את ברכתי וכו'.

מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע

ענוה בלא יראה אינה כלום

בהר סיני לאמר (כה, א).

ופירש רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני, שמיטה הוא בחינת מלכות (זוה"ק ח"ג קמח), שנה השביעית הוא בחינת יראה (תיקון"ז ה), סיני הוא בחינת ענוה נמוך מכל ההרים, כי ענוה בלי יראה אינו כלום, כי אם הוא עניו לבד בלי יראה יכול לעשות כל מה שלבו חפץ לרעה חס ושלוה, כי אינו חס על כבודו. ולזה אמר משה ועתה ישראל מה ה' אליהן שואל מעמך כי אם ליראה (דברים יב), מה בחינת ענוה כמו שכתוב (שמות טז, ז) ונחנו מה, ולפיכך אמרו חז"ל (סוטה מט): משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא. אבל בלי יראת חטא יוכל להיות חס ושלוה בבחינת כי הילל רשע על תאות נפשו (תהלים ג), היינו שבכדי למלאות תאונו נעשה עניו כהלל (עי' אמרי יעקב שמות ד"ה את יעקב). ולכן אמר רב יוסף לא תתני ענוה דאיכא אנא (שם), אשר לכאורה נראה זה כמו התנשאות חס ושלוה, אבל אחרי שלא אמר לא תתני ענוה ויראת חטא, רק ענוה לבד, הוא שפלות אמיתי, כי החזיק את עצמו חס ושלוה שאין בו רק ענוה לבד בלי יראת חטא, וזה בבחינת כי הלל רשע חס ושלוה. וזה ענין שמיטה אצל הר סיני, ותיבת מה הוא גם כן בחינת ענוה, וזה מה שפירש רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני. ודיבר בזה הרבה מאמרי חז"ל, ואיני זוכר, והיו ערבים לשמוע, ודפח"ח.

אמרי יעקב (תיקון)

תיקון המדות בסוד מרע ועשה טוב

שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך (כה, ג).

נ"ל, דרמזה לנו התוה"ק בפסוק הזה דאישישיראלי צריך לתקן כל הששה מדות הקדושות בסוד מרע ועשה טוב. וזה שש שנים, רומז להששה מדות. תזרע שדך - היינו שתתקן הששה מדות בשש שנים טוב, כי תזרע הוא עשייה, ורומז לעשה טוב. ושש בענין תזמור כרמך - רומז לתקן הששה מדות בסוד מרע, כי תזמור פירושו תכרות, היינו כי תתקן כל הששה מדות בסוד מרע.

מין אדמו"ר מוהר"י זי"ע

בטחון תמידי - שפע תמידי

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וכו', וצוית את ברכתי וכו' (כה, כ-כא). בשם אחי החסיד המפורסם, ויש לדקדק היות שהתורה יצאתה בכאן מדרכה, שדרך הקרא לכתוב איזה ייתור לשון בפסוק אפילו את אחת, וע"ז זה מתורץ כמה קושיות, אבל הקושיא לא נכתב בעצמה בתורה, וכאן נכתב הקושיא בתורה, וטוב היה שלא לומר כי אם וצוית את ברכתי וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל. ונראה שהש"ת ב"ה כשברא את העולם השפיע מטובו צינורות מושכים שפע לצרכי בני אדם, ודרך השפע שלא להפסיק כלל אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו בטחון בבורא ב"ה המשגיח אמיתי הן ומפרנס בריות בלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו והיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים, ומתישין כח פמליא של מעלה ר"ל, ואז נפסק השפע חלילה, וצריך הש"ת ב"ה לצוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הבריאה. וזה הוא וכי תאמרו כו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בבטחונו על אלקיו, ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הבטחון לחשוב מה יאכל, הוא עושה פגם חלילה בהשפע, ואטרוחו כלפי שמיא לצוות מחדש, וכי תאמרו פ"י כאשר תאמרו כן ואז תטריחו אותי וצוית כו', אלא לא תתנהגו כן, ותבטחו בה' בכל לבבכם, ואז תלך השפע בלי הפסק כלל, תמיד לא יחסר כל בה.

נעם אלימלך

מין הס"ק מלעכוויטש זי"ע היה חוזר על מאמר זה בשם הר"ה קר"ב ר' זושא מאניפולי זי"ע, ואמר: ס'שטייט אין ספר [נעם אלימלך], נאר איך ווייס אז דאס איז מפי אליהו - מקובלני שהר"ז שמע מאמר זה מפי אליהו.

עבודת פסח שני

שיחת קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לתלמידי הישיבה פסח שני תשע"ח

חדש, שכאשר יזעק למה נגרע - איני חפץ לחיות בהסתר, הנני חפץ לעמוד נכח פני ה', יזכה ע"י זה לאור חדש ודבקות חדשה בנפשו.

זהו ענין הכרוז היוצא בפסח שני שיש עדיין שבוע אחד של ספירת הוד שבו תרעין פתיחין כדאיתא בזוה"ק (רע"מ בהעלותך קנב): ולכאורה מה נוסף בכרוז זה הרי השערים פתוחים כבר מפסח ראשון, אלא שבשבוע זה לא זו בלבד שהשער פתוח להכנס אל המלך אלא שמכרזים ומזכירים לכולם שנותר עוד זמן מועט עד לנעילת שערים, וזוהי התעוררות מיוחדת שנותנים בלב כל איש יהודי שיעזק למה נגרע - איני חפץ להיות טמא ובדרך רחוקה ובזה יזכה להיכנס להיכל המלך.

א שפרונג טוהן צו השי"ת

אמנם יש לדעת שהדרך להתגבר על היצר הרע המרחיק אותנו מהשם יתברך אינה רק על ידי מלחמה כי במלחמה לא תמיד מנצחים, הדרך המעולה היא כמאמר מרן הק' מקארלין זי"ע ע"פ (שמות יב, כז) ואמרתם זבח פסח הוא לה' - כאשר רוצים לזבוח את היצה"ר יש לפסוח ולדלג להשם יתברך - א שפרונג טוהן צו השי"ת, כלומר היצה"ר מתגבר על האדם על ידי שמוריד את ערכו בעיני עצמו, וכאשר הוא מדלג להשם יתברך ומכיר שהוא בחור שחי גבוה יותר יכול לזבוח ולנצח את היצה"ר.

לפני מספר ימים יצאתי מבנין הישיבה וראיתי אברך אוכל 'קרטיב' ברחוב, נהייתי שיהודי אוכל 'קרטיב' ומתקור מעט מהחום השורר בחוץ, אבל מדוע כך באמצע הרחוב, בחור צריך להכיר בערכו - אני חסידישע בחור, לא סתם בחור מהרחוב, אני בחור עם שאיפות ועם השגות ולא מתאים לי להתנהג בצורה זולה.

זוהי עצת היצר שהאדם יביט על עצמו ללא שום ערך עצמי ולא יכיר בחשיבותו האמיתית, כמאמר מרן הק' מקארלין זי"ע שהיצה"ר הגדול ביותר הוא שיהודי שוכח שהוא בן מלך, בחור צריך להכיר שהוא ברמה גבוהה יותר, הרצונות שלו גבוהים השאיפות אחרות, באכילת 'קרטיב' אין כל כך בעיה, הבעיה היא כאשר הראש מונח ב'קרטיב' - אם אין שאיפות לדברים גבוהים יותר יכול היצר להתגבר ח"ו.

היצר מתגבר בנסיונותיו שוב ושוב

בגמרא (ברכות סא.) איתא יצה"ר דומה לזבוב, ומבאר הבן איש חי (חסדי אבות ה, ה) מדוע דימו אותו דוקא לזבוב הלא לכאורה דומה הוא יותר לכלב שגדול ומפחיד יותר, אלא שכלב כאשר מכים אותו פעם אחת במקל הוא כבר מפחד ולא חוזר שוב, אבל זבוב גם אם מגרשים אותו שוב ושוב הוא חוזר ומפריע כל פעם מחדש.

בזה דומה היצה"ר לזבוב, כי גם אחר שכבר נלחם בו האדם וניצח אותו עשר פעמים הוא שוב חוזר ומעמיד אותו בנסיונות. לכן כדי להתגבר עליו לא מספיק להלחם בו אלא יש להתרומם למצב גבוה יותר, כך שממילא הוא לא ישפיל את עצמו ללכת אחר הבלי היצר, היצה"ר נמצא באשפה ואני במקום גבוה יותר, יש לי שאיפות מסוג אחר ורצונות גבוהים יותר, אני מכיר בערך האמיתי שלי ולא משפיל את עצמי להתהלך במקומות שלא מתאימים לי.

סגולת יום היולולא דרשב"י

זהו כח יום ל"ג בעומר הבא לקראתנו שהאדם יתרום למצב נעלה יותר, אמנם גם כאשר נוסעים לציון הרשב"י במירון אפשר להסתובב שם ולאכול ולחזור הביתה בדייק אותו דבר, אבל בחור בר דעת נוסע עם רצון אמיתי להתעלות ולהתחנן לפני השם יתברך שיזכה לרצונות טובים ושאיפות גבוהות, באופן כזה זוכה להתעלות בכח הרשב"י.

נמצאים אנו עתה בזמן גדול של פסח שני, ככתוב בתורה שהיו אנשים טמאים שלא היו יכולים להקריב קרבן פסח ובאו למשה ואמרו לו למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' (במדבר ט, ז), ואז נתן להם הקב"ה פסח שני. אמנם לכאורה טענתם למה נגרע אינה מובנת כל כך, שהרי כל מצוה בתורה שיש לה זמן קבוע אין אפשרות לעשותה אחר זמן זה, וכגון מי שלא שמע תקיעת שופר בראש השנה אין באפשרותו להשלים זאת אח"כ, וא"כ מה טעם טענתם למה נגרע.

כח הפסח - מעומק השפלות לרום המדרגה

קודם שנבין מהו ענין פסח שני יש להבין מהו פסח ראשון, כי דרשו חז"ל (שמו"ר טז, א) ע"פ (שמות יב, כא) משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם, משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה, נתבונן במשמעות הדברים הלא יהודי עובד עבודה זרה נמצא כמעט במצב הגרוע ביותר, אמנם בפסח נמשך משמים הארה גדולה כל כך, עד שברגע אחר הוא יכול לעזוב את העבודה זרה ולהקריב קרבן פסח, בבת אחת הוא יוצא מהשפלות הגדולה ביותר למקומות הגבוהים ביותר.

כדאיתא בספרי המקובלים שבמצרים היו ישראל ללא שום חיות דקדושה, ובקרבן פסח היה כח עצום לצאת בבת אחת מעומק השפלות לדבקות עצומה בהשם יתברך, כפי שבלייל הסדר אמרנו כלונו ובמורא גדול זה גילוי שכינה, ובודאי אין זו אמירה בעלמא אלא שבכל שנה זוכה היהודי בלייל התקדש חג שנשמתו יוצאת מעומק שפלותה עד לבחינת גילוי שכינה.

זעקת למה נגרע מתוך תשוקה עצומה

זו היתה צעקת למה נגרע של אותם אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח, כי מכיון שכח הפסח גדול כ"כ להגביה את האדם מעומק השפלות למרומי הקדושה אינם מוכנים בשום אופן להפסיד זאת, ואף כי לכאורה אין טעם והגיון בטענתם היתה זו זעקה פנימית של תשוקה להתקדש ולהתקרב להשם יתברך, ומתוך גודל תשוקתם זכו לפסח שני.

מהחידושי הר"ם איתא מורא'דיגער ווארט, שבפרשת פנחס כתוב שבאו בנות צלפחד בטענה למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו (במדבר כז, ד), ועל ידי זה אמר הקב"ה פרשת נחלות, פירש"י (פס' ה) ראויה היתה פרשה זו להכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידם, אמנם בפרשת פסח שני לא מצינו שאמרו שהיתה ראויה להכתב על ידי משה, אשר מזה נראה כי אמנם לא היתה פרשה זו כתובה מקודם, ורק ע"י זעקתם למה נגרע וגודל תשוקתם להקריב קרבן פסח נתחדשה פרשת פסח שני.

כח חדש להתקדש על ידי תשוקה וזעקה

ביאור דברי קדשו דאיתא בזוה"ק (תרומה קסא.) אסתכל באורייתא וברא עלמא, כל חלק מחלקי הבראה שרשו באותיות התורה, וכאשר נוספה בתורה פרשה חדשה של פסח שני נתהווה מזה בריאה חדשה, שנברא בעולם כח חדש שכל יהודי באשר הוא אף אם הוא טמא או בדרך רחוקה, על ידי שמשתוקק וזעק למה נגרע זוכה לטהרה וקרבן אלקים. כדאיתא מהרה"ק מקאזניץ זי"ע (עבודת ישראל, לפסח שני) בדרך רחוקה הכונה שמרוחק מהשם יתברך ואינו יכול לומר לפניו ברוך אתה, כי יהודי צריך לחיות תמיד במצב של נכח פני ה' להרגיש שהקדוש ברוך הוא נמצא עמו בכל מצב ויכול לומר ברוך אתה בלשון נוכח, וכאשר אינו חי במצב זה ומרגיש מרוחק מה' יתברך, או שח"ו הגיע למצב שאינו חפץ בקרבת ה' כפי ששח"ו פעם בחור שקשה לו שהקב"ה נמצא עמו כל הזמן ורצונו לפעמים להיות לבד ח"ו, על ידי זעקת אותם אנשים למה נגרע נוספה פרשת פסח שני ונברא כח